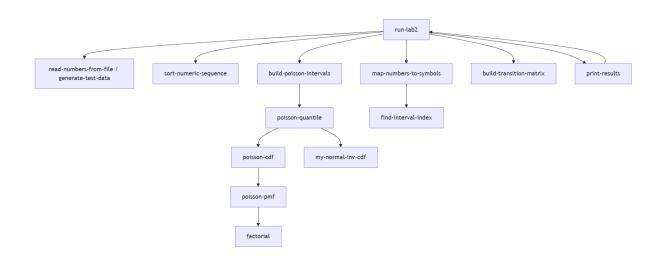
Міністерство освіти і науки України Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» Факультет інформатики та обчислювальної техніки Кафедра обчислювальної техніки

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 2 з дисципліни «Мультипарадигменне програмування»

ВИКОНАВ: студент III курсу ФІОТ групи IO-23 Бичкар Н. В. Залікова № 2302

ПЕРЕВІРИВ: ас. Очеретяний О. К.

Функціональна схема (взаємозв'язку функцій):

Тексти визначень функцій:

Основні функції програми

1. Функції для генерації і зчитування даних read-numbers-from-file

;; Зчитування чисел із текстового файлу

(define (read-numbers-from-file path)

(with-handlers ([exn:fail? (lambda (e) '())]); Обробка помилок, якщо файл не існує (define content (file->string path)) (define parts (string-split content)) (map string->number parts)))

Призначення: Зчитує числові дані з текстового файлу, розділених пробілами. generate-test-data

;; Генерація тестових даних (для уникнення залежності від зовнішнього файлу) (define (generate-test-data n)

(for/list ([i (in-range n)])
 (* 10 (random))))

Призначення: Генерує список випадкових чисел для тестування, якщо зовнішній файл недоступний.

2. Функції для обробки числових рядів sort-numeric-sequence ;; Сортування числового ряду (define (sort-numeric-sequence seq)

(sort seq <))

Призначення: Сортує числовий ряд у порядку зростання.

```
factorial
;; Обчислення факторіалу (ітеративно для уникнення переповнення стеку)
(define (factorial n)
 (let loop ([i 1] [result 1])
  (if (> i n)
    result
    (loop (+ i 1) (* result i)))))
Призначення: Обчислює факторіал числа ітеративним методом для запобігання
переповненню стеку.
poisson-pmf
;; Функція густини розподілу Пуассона P(X = k)
(define (poisson-pmf k lambda)
 (/ (* (expt lambda k) (exp (- lambda)))
   (factorial k)))
Призначення: Обчислює функцію густини ймовірності розподілу Пуассона Р(X = k).
poisson-cdf
;; Функція розподілу Пуассона (кумулятивна) P(X <= k)
(define (poisson-cdf k lambda)
 (if (< k 0))
   0
   (let loop ([i 0] [sum 0])
    (if (> i k))
       sum
       (loop (+ i 1) (+ sum (poisson-pmf i lambda)))))))
Призначення: Обчислює кумулятивну функцію розподілу Пуассона P(X ≤ k).
my-normal-inv-cdf
;; Власна реалізація функції для обчислення квантиля нормального розподілу
(define (my-normal-inv-cdf prob mean stddev)
 ;; Використовуємо інверсію стандартного нормального розподілу
 ;; та лінійно трансформуємо її до потрібного mean і stddev
 (+ mean (* stddev (flnormal-inv-cdf (exact->inexact prob)))))
Призначення: Обчислює квантиль нормального розподілу з параметрами mean та
stddev.
poisson-quantile
;; Функція для наближеного обчислення квантиля розподілу Пуассона
(define (poisson-quantile prob lambda)
 ;; Для великих значень lambda використовуємо нормальне наближення
 (if (> lambda 20)
   (exact-floor (+ (my-normal-inv-cdf prob lambda (sqrt lambda)) 0.5))
   ;; Інакше шукаємо бінарним пошуком з обмеженою кількістю ітерацій
   (let loop ([left 0] [right (max 100 (* 3 lambda))] [iteration 0])
    (if (or (<= (- right left) 0.5) (> iteration 50)) ; додаємо обмеження на ітерації
       (exact-ceiling left)
       (let* ([mid (exact-floor (/ (+ left right) 2))]
```

```
[cdf-mid (poisson-cdf mid lambda)])
         (cond
          [(< (abs (- cdf-mid prob)) 0.0001) mid]
          [(< cdf-mid prob) (loop mid right (+ iteration 1))]
          [else (loop left mid (+ iteration 1))]))))))
Призначення: Обчислює квантиль розподілу Пуассона, використовуючи різні підходи
залежно від значення параметра lambda.
build-poisson-intervals
;; Побудова інтервалів за Пуассонівським розподілом
(define (build-poisson-intervals sorted-seq alphabet lambda)
 (define min-val (first sorted-seq))
 (define max-val (last sorted-seq))
 (define range (- max-val min-val))
 (define alphabet-size (length alphabet))
 ;; Обчислення меж інтервалів на основі квантилів Пуассона
 ;; Розбиваємо діапазон [0, 1] на рівні частини за ймовірністю
 (define prob-step (/ 1.0 alphabet-size))
 ;; Обчислюємо квантилі для кожної ймовірності
 (define quantiles
  (for/list ([i (in-range (+ alphabet-size 1))])
   (if (= i 0))
      0 ; Перший квантиль завжди 0
      (if (= i alphabet-size)
        (* 5 lambda); Останній квантиль - достатньо велике число
         (poisson-quantile (* i prob-step) lambda)))))
 ;; Перетворюємо квантилі в межі інтервалів в оригінальному масштабі
 (define max-quantile (last quantiles))
 (define intervals
  (for/list ([i (in-range alphabet-size)])
   (list
    (+ min-val (* (/ (list-ref quantiles i) max-quantile) range))
    (+ min-val (* (/ (list-ref quantiles (+ i 1)) max-quantile) range)))))
 intervals)
Призначення: Будує інтервали для відображення числових значень на символи,
використовуючи квантилі розподілу Пуассона.
find-interval-index
;; Знаходження індексу інтервалу, в який потрапляє значення
(define (find-interval-index value intervals)
 (let loop ([i 0] [ints intervals])
  (cond
   [(null? ints) (- (length intervals) 1)]
   [(and (<= (first (first ints)) value) (< value (second (first ints)))) i]
```

```
;; Додаткова перевірка на крайній правий кінець
   [(and (= i (- (length intervals) 1)) (<= value (second (first ints)))) i]
   [else (loop (+ i 1) (rest ints))])))
Призначення: Визначає, в який інтервал потрапляє задане числове значення.
map-numbers-to-symbols
;; Відображення чисел на символи алфавіту
(define (map-numbers-to-symbols seq intervals alphabet)
 (map (lambda (x) (list-ref alphabet (find-interval-index x intervals))) seq))
Призначення: Відображає кожне число з послідовності на відповідний символ алфавіту
згідно з визначеними інтервалами.
3. Функції для побудови і виведення матриці передування
build-transition-matrix
;; Побудова матриці передування
(define (build-transition-matrix symbol-seq alphabet)
 (define size (length alphabet))
 ;; Створюємо матрицю як вектор векторів, заповнений нулями
 (define table (build-vector size (lambda (_) (make-vector size 0))))
 ;; Проходимо по всіх парах символів у ряді
 (for ([i (in-range (- (length symbol-seq) 1))])
  (let* ([a (index-of alphabet (list-ref symbol-seq i))]
      [b (index-of alphabet (list-ref symbol-seq (+ i 1)))])
   (vector-set! (vector-ref table a) b (+ 1 (vector-ref (vector-ref table a) b)))))
 table)
Призначення: Будує матрицю передування, яка показує частоту переходів між
символами в послідовності.
print-results
;; Функція для виводу результатів
(define (print-results numeric-seq symbols intervals matrix alphabet lambda)
 ;; Виводимо опис завдання
 (displayIn "==========="")
 (displayIn "Лабораторна робота №2 - Варіант 2. Пуассонівський розподіл")
 (displayIn "=============="")
 ;; Виводимо параметри
 (displayIn (format "Розмір алфавіту: ~a" (length alphabet)))
 (displayIn (format "Кількість чисел: ~a" (length numeric-seq)))
 (displayIn (format "Параметр lambda: ~a" lambda))
 (displayln (format "Діапазон значень: від ~а до ~а"
           (apply min numeric-seq)
           (apply max numeric-seq)))
 ;; Виводимо перші декілька чисел
 (displayIn "\nПерші 10 чисел вхідного ряду:")
```

```
(for ([i (in-range (min 10 (length numeric-seq)))])
 (display (format "~a " (list-ref numeric-seq i))))
(newline)
;; Виводимо інтервали
(displayln "\nІнтервали за Пуассонівським розподілом:")
(for ([i (in-range (length intervals))]
   [sym alphabet])
 (displayIn (format "Інтервал ~a (~a): [~a, ~a)"
             (real->decimal-string (first (list-ref intervals i)) 4)
             (real->decimal-string (second (list-ref intervals i)) 4))))
;; Виводимо лінгвістичний ряд
(displayIn "\nЛінгвістичний ряд (перші 50 символів):")
(for ([i (in-range (min 50 (length symbols)))])
 (display (list-ref symbols i)))
(newline)
;; Підраховуємо частоту символів
(displayIn "\nЧастота символів:")
(for ([sym alphabet])
 (define count 0)
 (for ([s symbols])
  (when (equal? s sym)
   (set! count (+ count 1))))
 (displayIn (format "~a: ~a (~a%)"
             sym count
             (real->decimal-string (* 100.0 (/ count (length symbols))) 2))))
;; Виводимо матрицю передування
(displayIn "\nМатриця передування:")
;; Виводимо заголовки стовпців
(display " ")
(for ([column alphabet])
 (display (format "~a " column)))
(newline)
;; Виводимо роздільник
(display " ")
(display (make-string (* 3 (length alphabet)) #\-))
(newline)
;; Виводимо кожен рядок з матриці
(for ([i (in-range (length alphabet))])
 (display (format "~a | " (list-ref alphabet i)))
 (for ([j (in-range (length alphabet))])
  (define val (vector-ref (vector-ref matrix i) j))
```

```
(display (format "~a " val)))
  (newline)))
Призначення: Виводить результати обробки даних, включаючи параметри, інтервали,
лінгвістичний ряд та матрицю передування.
4. Основна функція виконання
run-lab2
;; Основна функція виконання завдання
(define (run-lab2 numeric-seg alphabet)
 ;; Параметр lambda для Пуассонівського розподілу (використовуємо середнє
значення)
 (define lambda (/ (apply + numeric-seq) (length numeric-seq)))
 ;; Нормалізуємо lambda, якщо потрібно
 (define adjusted-lambda (max 1.0 lambda))
 ;; Сортуємо послідовність для знаходження діапазону
 (define sorted (sort-numeric-sequence numeric-seq))
 ;; Будуємо інтервали за Пуассонівським розподілом
 (define intervals (build-poisson-intervals sorted alphabet adjusted-lambda))
 ;; Відображаємо числа на символи
 (define symbols (map-numbers-to-symbols numeric-seq intervals alphabet))
 ;; Будуємо матрицю передування
 (define matrix (build-transition-matrix symbols alphabet))
 ;; Виводимо результати
 (print-results numeric-seq symbols intervals matrix alphabet adjusted-lambda)
 ;; Повертаємо результати для подальшого використання
 (values symbols matrix intervals))
Призначення: Координує виконання всіх етапів обробки - від підготовки даних до
виведення результатів, є точкою входу в програму.
Лістинг:
#lang racket
______
=====
;; Лабораторна робота №2
```

;; Варіант 2. Перетворення чисельного ряду за Пуассонівським розподілом

```
;; Підключаємо необхідні бібліотеки
(require math/statistics)
(require math/distributions)
;; Додатково імпортуємо функції для роботи з нормальним розподілом
(require math/special-functions)
______
;; Допоміжні функції для генерації і зчитування даних
=====
;; Зчитування чисел із текстового файлу
(define (read-numbers-from-file path)
(with-handlers ([exn:fail? (lambda (e) '())]); Обробка помилок, якщо файл не існує
 (define content (file->string path))
 (define parts (string-split content))
 (map string->number parts)))
;; Генерація тестових даних (для уникнення залежності від зовнішнього файлу)
(define (generate-test-data n)
(for/list ([i (in-range n)])
 (* 10 (random))))
______
=====
;; Функції для обробки числових рядів
______
=====
;; Сортування числового ряду
(define (sort-numeric-sequence seq)
(sort seq <))
;; Обчислення факторіалу (ітеративно для уникнення переповнення стеку)
(define (factorial n)
(let loop ([i 1] [result 1])
 (if (> i n)
   result
    (loop (+ i 1) (* result i)))))
```

```
;; Функція густини розподілу Пуассона P(X = k)
(define (poisson-pmf k lambda)
 (/ (* (expt lambda k) (exp (- lambda)))
   (factorial k)))
;; Функція розподілу Пуассона (кумулятивна) P(X <= k)
(define (poisson-cdf k lambda)
 (if (< k 0))
   0
   (let loop ([i 0] [sum 0])
    (if (> i k)
       sum
       (loop (+ i 1) (+ sum (poisson-pmf i lambda)))))))
;; Власна реалізація функції для обчислення квантиля нормального розподілу
;; (заміна для normal-inv-cdf)
(define (my-normal-inv-cdf prob mean stddev)
 ;; Використовуємо інверсію стандартного нормального розподілу
 ;; та лінійно трансформуємо її до потрібного mean i stddev
 (+ mean (* stddev (flnormal-inv-cdf (exact->inexact prob)))))
;; Функція для наближеного обчислення квантиля розподілу Пуассона
;; (знаходження такого значення x, що CDF(x) = prob)
(define (poisson-quantile prob lambda)
 ;; Для великих значень lambda використовуємо нормальне наближення
 (if (> lambda 20)
   (exact-floor (+ (my-normal-inv-cdf prob lambda (sqrt lambda)) 0.5))
   ;; Інакше шукаємо бінарним пошуком з обмеженою кількістю ітерацій
   (let loop ([left 0] [right (max 100 (* 3 lambda))] [iteration 0])
    (if (or (<= (- right left) 0.5) (> iteration 50)) ; додаємо обмеження на ітерації
       (exact-ceiling left)
       (let* ([mid (exact-floor (/ (+ left right) 2))]
           [cdf-mid (poisson-cdf mid lambda)])
        (cond
         [(< (abs (- cdf-mid prob)) 0.0001) mid]
         [(< cdf-mid prob) (loop mid right (+ iteration 1))]
         [else (loop left mid (+ iteration 1))])))))
;; Побудова інтервалів за Пуассонівським розподілом
(define (build-poisson-intervals sorted-seq alphabet lambda)
 (define min-val (first sorted-seq))
 (define max-val (last sorted-seq))
 (define range (- max-val min-val))
 (define alphabet-size (length alphabet))
 ;; Обчислення меж інтервалів на основі квантилів Пуассона
 ;; Розбиваємо діапазон [0, 1] на рівні частини за ймовірністю
```

```
(define prob-step (/ 1.0 alphabet-size))
 ;; Обчислюємо квантилі для кожної ймовірності
 (define quantiles
  (for/list ([i (in-range (+ alphabet-size 1))])
   (if (= i 0))
     0 ; Перший квантиль завжди 0
     (if (= i alphabet-size)
        (* 5 lambda); Останній квантиль - достатньо велике число
        (poisson-quantile (* i prob-step) lambda)))))
 ;; Перетворюємо квантилі в межі інтервалів в оригінальному масштабі
 (define max-quantile (last quantiles))
 (define intervals
  (for/list ([i (in-range alphabet-size)])
   (list
   (+ min-val (* (/ (list-ref quantiles i) max-quantile) range))
   (+ min-val (* (/ (list-ref quantiles (+ i 1)) max-quantile) range)))))
 intervals)
;; Знаходження індексу інтервалу, в який потрапляє значення
(define (find-interval-index value intervals)
 (let loop ([i 0] [ints intervals])
  (cond
   [(null? ints) (- (length intervals) 1)]
   [(and (<= (first (first ints)) value) (< value (second (first ints)))) i]
   ;; Додаткова перевірка на крайній правий кінець
   [(and (= i (- (length intervals) 1)) (<= value (second (first ints)))) i]
   [else (loop (+ i 1) (rest ints))])))
;; Відображення чисел на символи алфавіту
(define (map-numbers-to-symbols seg intervals alphabet)
 (map (lambda (x) (list-ref alphabet (find-interval-index x intervals))) seq))
______
;; Функції для побудови і виведення матриці передування
______
=====
;; Побудова матриці передування
(define (build-transition-matrix symbol-seq alphabet)
 (define size (length alphabet))
 ;; Створюємо матрицю як вектор векторів, заповнений нулями
 (define table (build-vector size (lambda ( ) (make-vector size 0))))
```

```
;; Проходимо по всіх парах символів у ряді
 (for ([i (in-range (- (length symbol-seq) 1))])
  (let* ([a (index-of alphabet (list-ref symbol-seq i))]
      [b (index-of alphabet (list-ref symbol-seq (+ i 1)))])
   (vector-set! (vector-ref table a) b (+ 1 (vector-ref (vector-ref table a) b)))))
 table)
;; Функція для виводу результатів
(define (print-results numeric-seq symbols intervals matrix alphabet lambda)
 ;; Виводимо опис завдання
 (displayIn "Лабораторна робота №2 - Варіант 2. Пуассонівський розподіл")
 (displayIn "==============")
 ;; Виводимо параметри
 (displayIn (format "Розмір алфавіту: ~a" (length alphabet)))
 (displayIn (format "Кількість чисел: ~a" (length numeric-seq)))
 (displayIn (format "Параметр lambda: ~a" lambda))
 (displayln (format "Діапазон значень: від ~а до ~а"
           (apply min numeric-seq)
           (apply max numeric-seq)))
 ;; Виводимо перші декілька чисел
 (displayIn "\nПерші 10 чисел вхідного ряду:")
 (for ([i (in-range (min 10 (length numeric-seq)))])
  (display (format "~a " (list-ref numeric-seq i))))
 (newline)
 ;; Виводимо інтервали
 (displayln "\nІнтервали за Пуассонівським розподілом:")
 (for ([i (in-range (length intervals))]
    [sym alphabet])
  (displayIn (format "Інтервал ~a (~a): [~a, ~a)"
            i sym
            (real->decimal-string (first (list-ref intervals i)) 4)
            (real->decimal-string (second (list-ref intervals i)) 4))))
 ;; Виводимо лінгвістичний ряд
 (displayIn "\nЛінгвістичний ряд (перші 50 символів):")
 (for ([i (in-range (min 50 (length symbols)))])
  (display (list-ref symbols i)))
 (newline)
 ;; Підраховуємо частоту символів
 (displayIn "\nЧастота символів:")
 (for ([sym alphabet])
```

```
(define count 0)
  (for ([s symbols])
   (when (equal? s sym)
    (set! count (+ count 1))))
  (displayIn (format "~a: ~a (~a%)"
            sym count
            (real->decimal-string (* 100.0 (/ count (length symbols))) 2))))
 ;; Виводимо матрицю передування
 (displayln "\nМатриця передування:")
 ;; Виводимо заголовки стовпців
 (display " ")
 (for ([column alphabet])
  (display (format "~a " column)))
 (newline)
 ;; Виводимо роздільник
 (display " ")
 (display (make-string (* 3 (length alphabet)) #\-))
 (newline)
 ;; Виводимо кожен рядок з матриці
 (for ([i (in-range (length alphabet))])
  (display (format "~a | " (list-ref alphabet i)))
  (for ([j (in-range (length alphabet))])
   (define val (vector-ref (vector-ref matrix i) j))
   (display (format "~a " val)))
  (newline)))
______
;; Основна функція виконання завдання
=====
(define (run-lab2 numeric-seq alphabet)
 ;; Параметр lambda для Пуассонівського розподілу (використовуємо середнє
значення)
 (define lambda (/ (apply + numeric-seq) (length numeric-seq)))
 ;; Нормалізуємо lambda, якщо потрібно
 (define adjusted-lambda (max 1.0 lambda))
 ;; Сортуємо послідовність для знаходження діапазону
 (define sorted (sort-numeric-sequence numeric-seq))
```

```
;; Будуємо інтервали за Пуассонівським розподілом
 (define intervals (build-poisson-intervals sorted alphabet adjusted-lambda))
 ;; Відображаємо числа на символи
 (define symbols (map-numbers-to-symbols numeric-seq intervals alphabet))
 ;; Будуємо матрицю передування
 (define matrix (build-transition-matrix symbols alphabet))
 ;; Виводимо результати
 (print-results numeric-seq symbols intervals matrix alphabet adjusted-lambda)
 ;; Повертаємо результати для подальшого використання
 (values symbols matrix intervals))
______
;; Параметри запуску та виклик основної функції
______
======
;; Генеруємо тестові дані
(define numeric-seq (generate-test-data 100))
;; Можна також зчитати дані з файлу
;; (define numeric-seq (read-numbers-from-file "data.txt"))
;; Альтернативно, можна задати конкретні значення для тестування
;; (define numeric-seq '(2.5 3.7 1.2 4.8 5.1 2.2 3.8 4.3 1.9 5.0
            3.1 4.2 2.8 5.5 3.4 1.7 4.9 2.3 3.5 4.1
            1.4 3.3 5.2 2.9 4.7 3.2 1.8 4.5 2.0 5.9))
;; Задаємо алфавіт
(define alphabet '(A B C D E F G H I J))
;; Запускаємо програму
(run-lab2 numeric-seq alphabet)
```

Результати:

Лабораторна робота №2 - Варіант 2. Пуассонівський розподіл

Розмір алфавіту: 10 Кількість чисел: 100

Параметр lambda: 5.31311987175814

Діапазон значень: від 0.013439404497713815 до 9.81918737347959

Перші 10 чисел вхідного ряду:

7.925814424774005 0.630000981278765 3.568946777922318 9.198645451878724 9.244332377058718 9.036456700317327 8.00058603848375 5.900347758380774 0.7060125625810152 8.537310845162873

Інтервали за Пуассонівським розподілом: Інтервал 0 (А): [0.0134, 0.3826) Інтервал 1 (В): [0.3826, 0.7517) Інтервал 2 (С): [0.7517, 1.1208) Інтервал 3 (D): [1.1208, 1.4899) Інтервал 4 (Е): [1.4899, 1.4899) Інтервал 5 (F): [1.4899, 1.8590) Інтервал 6 (G): [1.8590, 1.8590) Інтервал 7 (H): [1.8590, 2.2281) Інтервал 8 (I): [2.2281, 2.5972)

Інтервал 9 (J): [2.5972, 9.8192)

Лінгвістичний ряд (перші 50 символів): ЈВЈЈЈЈЈВЈНЈАЈЈЈЈЈЈЈЈСЈЈЈЈЈЈЈАЈАЈЈЈЈЈВЈЈЈВЈЈЈЈЈЈДА

Частота символів:

A: 6 (6.00%)

B: 7 (7.00%)

C: 3 (3.00%)

D: 3 (3.00%)

E: 0 (0.00%)

F: 1 (1.00%)

G: 0 (0.00%)

H: 3 (3.00%)

l: 4 (4.00%)

J: 73 (73.00%)

Матриця передування:

ABCDEFGHIJ

A | 0 0 0 1 0 0 0 0 0 5 B | 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 6 C | 0 0 0 0 0 0 0 0 0 3 D | 1 1 0 0 0 0 0 1 0 0 E | 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 F | 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 H | 0 0 0 0 0 0 0 0 0 3

1|0000000004

J|5 6 3 2 0 1 0 2 3 50

'(JBJJJJJJBJHJAJJJJJJJJCJJIJJJJAJAJJJJJBJJJJBJJJIJJDA